Професия: антарктически изследовател. Интервю с инж. Йордан Йорданов

Новини | Наука | на 02.11.2021 06:00 | от Зорница Христова

Защо говорим за това?

Припомняме тази статия, защото днес е Международният ден на Антарктида!

От 30 години България е сред страните, които имат своя база на Антарктида и развиват научна дейност там. Неин командир е инж. Йордан Йорданов. Стана ни много интересно да го разпитаме за Ледения континент, за животните там и за любимите му истории за полярни изследователи.
През месец ноември инж. Йорданов заминава за пореден път на експедиция.

Ако сега си в четвърти клас, да кажем, и много искаш да станеш изследовател на Антарктида, какво ще направиш?

Ще си набавя книги и албуми, в които се разказва за дивия живот и за човешката дейност на Антарктида. Има много такива, включително и на български език. Бих препоръчал "Пътешествието на Шакълтън" от Уилям Грил. Буквално преди дни пък излезе ново издание на книгата за деца „Приключенията на Пити на Антарктида" от испанския писател Хавиер Качо. Бих гледал клипове в интернет и филми, за да науча повече.

На Ледения континент се развиват много научни програми. Бих учил чужди езици, за да мога да си сътруднича в бъдеще с учените от другите полярни бази. И бих се постарал да уча много старателно тези науки и изкуства, които ми допадат, защото на Антарктида има място за биолози, геолози, еколози, климатолози, мореплаватели, а също и за инженери, енергетици, лодкари, механици, фотографи, поети... Когато завърша училище, бих потърсил контакт с Българския антарктически институт и бих предложил подходящ научен проект, за да бъда полезен за изследването на Антарктида, а също и за да успея да сбъдна своята мечта.

Разбрах, че в Антарктида си се сприятелил с един морелетник. Разкажи ни за него, моля те.

Животните и птиците там не са имали контакти с хората и нямат лоши спомени, затова не се страхуват от тях, а са любопитни и дружелюбни. Те често приближават до базата или пък плуват заедно с лодките и ни наблюдават с интерес. Един от нашите колеги дори се сприятели с един от морелетниците и винаги когато излизаше извън базата, птицата идваше при него, кацаше на главата му, а понякога му задигаше шапката и се налагаше той да ходи да си я търси.

Но да си приятел на дивите животни, не означава да ги храниш и да ги дресираш да правят номера. Приятелите се уважават и не застрашават живота си взаимно, а се пазят. Ако храниш диво животно, то може да се разболее от неподходяща храна или пък да се разглези и да загуби уменията си самò да оцелява в природата. Затова ние твърдо спазваме принципа да не се намесваме в

живота на птиците, рибите и бозайниците, които срещаме на Антарктида.

Защо хората изследват Ледения континент? Какво научават от него?

Този континент доскоро е бил необитаем от човека и затова се е запазил непокътнат, див и чист. Като го изучаваме, ние добиваме представа каква е била Земята преди хиляди, дори преди милиони години, какъв е бил химичният състав на водата и въздуха, как са се променяли скалите, как са се придвижвали континентите. Например вкаменелостите доказват, че преди милиони години днешната Антарктида е била много пò на север и е била покрита със зелени растения.

Освен това човекът живее на Земята, тя е негов дом. Какво по-естествено от това да искаш да познаваш дома си? Интересно е да разглеждаш разни странни находки от тавана и мазето и да гадаеш по тях какъв е бил животът на твоите предшественици. Същото е и с континентите за човечеството.

Антарктида би могла да бъде и източник на различни ресурси, но тя е нещо като резерват и държавите са се обединили и са се договорили да я запазят точно такава, каквато е, без да копаят, без да изнасят нищо оттам и без да наранняват живите същества, които я обитават.

Така Антарктида е нещо като идеал, там се вижда, че хората могат не само да разрушават и експлоатират земята, но и да я съхраняват и изучават, без да ѝ вредят.

В медиите съобщават, че ледовете на Антарктида се топят. Трябва ли да се страхуваме?

Не трябва да се страхуваме от нищо. Каква полза има от страха?

Наблюденията върху Антарктида са от сравнително кратък период. Наистина виждаме някои промени, но не знаем дали това не се е случвало и преди. Климатът е много динамичен и нищо не стои непроменимо и неподвижно. На едно място ледът се топи, но на друго място се натрупва.

Важно е не да се плашим, а да мислим какво правим и когато видим, че предизвикваме необратими зловредни промени върху природата, да преосмисляме целите си. Приоритет на човечеството трябва да бъде не печалбата и трупането на пари на всяка цена.

Харесваш ли пингвините, или други антарктически животни са ти по-симпатични?

Кой би могъл да не харесва пингвините? В огромните пингвинарии, където гнездят стотици хиляди птици, е много шумно. Миризмата на пингвински тор е неприятна, а отблизо – направо непоносима, но когато се прибера в България и си спомням за симпатичните птици, ми става мъчно дори и за нея.

Едни от най-впечатляващите живи същества на Антарктида са китовете. Те често плуват заедно с малките си в залива, където е българската база. Въпреки огромните си размери те са много деликатни и внимателни плувци. Разминавали сме се с китове буквално на метър разстояние, те са се гмуркали под нашата надуваема лодка и са изплували от другата ѝ страна – без дори да я разклатят, само най-много да ни напръскат с вода, и то нарочно.

Тюлените също са доста интересни за наблюдаване. Цяло чудо е как тези създания, толкова тромави на сушата, във водата се преобразяват и направо летят през вълните.
Всяко живо същество е интересно и дори възхитително, ако отделиш време и внимание да го опознаеш, особено в естествената му среда.

Трудно ли е да си с едни и същи хора дълго време? Какво правите, за да се разбирате добре?

Трудно е дори и в семейството, какво остава в една малка група от хора, изолирани от останалия свят на място с неблагоприятна

природна среда и без възможност да отпътуват когато си поискат, а само в определен момент, понякога след месеци и повече. Всеки има характер – там е място за хора със силна воля и понякога се създава напрежение, защото всеки иска да изпълни своята задача по най-добрия начин. Но това може да стане само ако всички си помагат.

С всяка следваща експедиция има все по-добри комуникации със света, има сателитни телефони и все по-добра връзка с интернет и полярниците могат да се чуват с близките си по-често и по-лесно, което облекчава носталгията и тъгата.

Природата е красива и респектираща със суровите условия. Сняг, скали, море, променливи атмосферни условия – това кара хората да осъзнаят силата на природата и да се държат приятелски помежду си, да се подкрепят и да бъдат добри другари.

Всички участници в експедициите са интересни личности и всеки има какво да сподели с останалите. А ако някой умее да свири на инструмент, да пее или да танцува, всяка вечер може спонтанно да се превърне в празник. В базата се гледат филми, четат се книги, звучи музика. На същия остров има и испанска база, с испанските изследователи сме добри приятели и често си гостуваме.

Така че в усилен труд и различни развлечения през свободното време успяваме да прекараме престоя си на Антарктида и полезно, и приятно.

Имаш ли любима история за полярен изследовател? Какво ти е скъпо в нея?

Първите откриватели и изследователи на Антарктида са моите герои. Те са направили нещо немислимо и буквално невъзможно за онова време – но не са се предали и са успели. Не са знаели нито точно с какво ще се сблъскат, нито дали ще видят отново родината си, нито дали ще оцелеят. Много от тях са платили с живота си, за да открият нова земя за човечеството.

Ако трябва да посоча конкретно име, бих казал, че най-много се възхищавам на Ърнест Шакълтън. За него най-важен е бил човешкият живот и по време на неговите няколко експедиции, които са продължавали целогодишно, не е загинал нито един от другарите му. За неговия живот би могъл да се направи не филм, а сериал. При една от експедициите си стига на по-малко от 200 километра от Южния полюс, но решава да се откаже и да се върне назад – оставало малко, за да влезе в историята като първия покорител на полюса, но преценил, че няма по-ценно нещо от живота. Трудно е да се разкаже накратко за всички подвизи на Шакълтън, но ще бъда щастлив, ако се заинтересувате и прочетете повече за него.

Друг изключителен герой е англичанинът Лорънс Оутс. Той е участвал в експедицията на Скот и е достигнал Южния полюс. На връщане при една злополука Оутс пострадал и тъй като нямало нито достатъчно храна, нито нужните лекарства, той получил гангрена. За да не забавя пътуването на другарите си, Оутс напуснал палатката, в която лагерували, и срещнал смъртта си.

В наши дни опасностите са много по-малко, защото хората строят здрави и стабилни кораби, хеликоптери и самолети, използват съвсем друга техника, имат комуникации чрез спътникова връзка, но въпреки това мощта на природата не трябва да се подценява. Днешните полярни изследователи трябва да бъдат физически здрави и добре тренирани, подготвени да оцеляват в трудни условия – студ, бурно море, снежни бури. Трябва да се разделят с близките си за цели месеци и да направят всичко възможно, за да изпълнят своите научни проекти и да се завърнат живи и здрави. За пример им служат героите от миналия век, благодарение на които Антарктида е добавена на картата на света.

Въпросника към тази статия можеш да решиш онлайн на:
/book/1693-profesiya-antarkticheski-izsledovatel-intervyu-s-inzh-yordan-yordanov

Сканирай този QR-код и влез директно във въпросника ->

©"Вижте" е издание на Фондация Гутенберг 3.0. Всички права са запазени